

ЕКОЛОГІЧНА ЕТИКА ЯК ВАЖЛИВИЙ ЧИННИК ГУМАНІТАРНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ

Соціально-екологічні проблеми на світовому, загальнонаціональному, регіональному і територіальному рівнях більш ніж актуальні. Одночасно вони продовжують залишатися в свідомості людини багато в чому новими і неоднозначними. Побутові установки і стереотипи суспільної свідомості формують інколи негативне ставлення населення до реальних дій, направлених на поліпшення екологічної ситуації. Екологічні проблеми, їхні соціальні аспекти опиняються у фокусі соціальних і економічних інтересів різних шарів і груп соціально-диференційованого суспільства, що неминуче додає громадській думці з питань екології політичне забарвлення. Визначення екологічної парадигми, як системи уявлень про стан навколишнього середовища в умовах глобалізації, лежить в площині гуманітаризації освіти.

Згідно з парадигмою екологізації освіти кожна людина повинна знати і розуміти закони розвитку біосфери, усвідомлювати необхідність співвідносити спосіб своєї індивідуальної життєдіяльності з цими законами. Екологічна складова стає більш фундаментальним критерієм ефективності суспільного розвитку, усуваючи на другий план економічну парадигму. Тому екологічна культура, екологічна етика набувають сьогодні не тільки теоретичного значення, їх поступове втілення в повсякденну практику необхідно на рівні усвідомленого стилю життя.

Феномен екологічної етики сьогодні частіше означає турботу про природу чи усунення негараздів, які вже створено людиною в біосфері. Про таку екологію, екологічну етику тлумачать політики, засоби масової інформації та у навчальних закладах. Але екологічна глобалізація вимагає дещо іншого розуміння цього аспекту екології. Біосфера – складна саморегульована синергетична система. Соціум зі всім його розгалуженим, багатоскладовим годарством існує в рамках цієї системи як один з її підлеглих елементів. В цей же час суспільні стереотипи позиціонують сумнівну уяву незалежність людини від природного довкілля. Неупереджені наукові дослідження свідчать про зворотне: людина як один з видів, що населяють Землю, не може без катастрофічних для себе наслідків переступати закони, що об'єктивно діють, і обмеження, які накладаються біосферою на всі організми, що в ній мешкають. Цілий ряд спостережуваних сьогодні кризових явищ в економічній, соціальній, демографічній сферах мають у своєму витoku саме цей конфлікт людини з природним середовищем.

Виправлення сучасної катастрофічної ситуації вимагає фундаментальної перебудови всієї людської поведінки і переорієнтації на такі соціальні і індивідуальні цінності, які виявляться сприятливими для гармонійного життя на планеті.

Екологічна освіта сьогодні є визначальним фактором впровадження екологічної парадигми сталого розвитку у свідомості суспільства. Проблема формування екологічної свідомості і поведінки під час навчального процесу полягає в тому, що обізнаність з екологічною проблематикою є фрагментарною, недиференційованою, студенти краще орієнтуються в глобальних екологічних проблемах, ніж у проблемах своєї місцевості, країни. Значна частина студентів вважають себе непричетними до розв'язання проблем довкілля, а інші, хто усвідомлює особисту причетність до екологічних проблем, вбачають її в дотриманні елементарних правил поведінки в біосфері і не усвідомлюють екологічного значення майбутньої професійної діяльності, пов'язаної з опосередним використанням природних ресурсів.

Причини, що визначають протиріччя формування екологічно свідомої та екологічно етичної поведінки студентської молоді, закладено у структуру змісту існуючої екологічної освіти і виховання, практику роботи педагогів, що не сприяє усвідомленню особистої причетності до проблем довкілля, відповідальності за його стан, не надає інформації, необхідної для прояву практичних дій і поведінки у зоні безпосереднього впливу і відповідальності. За параметрами обсягу, збалансованості та актуальності проблематики екологічний зміст, що вивчається, задовольняє, радше, потребу у чистому знанні, аніж вимогу дотримання екологічних норм у повсякденній діяльності.

Концепція сучасної освіти, повинна включати розуміння проблематики, пов'язаної з розвитком суспільства, науки і технології, проблемами довкілля та еколого-етичної поведінки. Розуміння екологічних проблем, як науково осмислених і педагогічно артикульованих глобальних проблем сучасного суспільства, повинно зайняти значне місце в міжнародно орієнтованій системі освіти, концепція якої формується в результаті глобалізації суспільства. Необхідність введення дисциплін фундаментальної та прикладної професійно орієнтованої екології в навчальні програми обумовлена існуванням єдиного суспільного (економічного, політичного, культурного) простору на планеті Земля, яке одночасно є і простором єдиної природи як системи з незліченними зв'язками.